

رئیس جمهور به وزارت خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست مأموریت داد برای حل دیپلماتیک معضل ریزگردها راهی کشورهای منطقه شوند

تشکیل کمیسیون بین المللی، راه حل معضل ریزگردها

هیأت کارشناسی ایران به دنبال راه حل ریزگردهای منطقه ای به عراق می رود

هستی بختیار
 خبرنگار

رئیس جمهور، وزارت امور خارجه و سازمان حفاظت محیط زیست را مأمور مذاکره با کشورهای همسایه برای حل معضل ریزگردهای منطقه ای کرد. رئیس جمهور «هوای پاک» را از حقوق مردم پرشمرد و با اشاره به افزایش آلودگی هوا در استان های مختلف کشور، گفت: سلامتی مردم موضوعی حیاتی و آلودگی هوا برای مردم غیرقابل تحمل است. رئیسی تصریح کرد: مردم نمی توانند هر روز شاهد چنین وضعیتی باشند و انتظار دارند دولت با جدیت موضوع را پیگیری کند. بر همین اساس، رئیس جمهور به رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و وزیر امور خارجه مأموریت داد بدون فوت وقت در ارتباط و سفر به کشورهای همسایه که مبدأ و منشأ آلودهنده هستند، موضوع را به صورت جدی پیگیری و از طریق مذاکره با آنها به حل و فصل این معضل بپردازند.

وزیر امور خارجه ایران نیز در همین رابطه از رایزنی و تبادل نظر با وزرای خارجه عراق، سوریه و کویت در خصوص حل معضل ریزگردهای منطقه ای خبر می دهد. آمار ستاد مقابله با پدیده گرد و غبار نشان می دهد سالانه ۱۵۰ میلیون تن ریزگرد از کشورهای عربستان، اردن، سوریه، عراق، ترکمنستان، ازبکستان، افغانستان، ترکیه، امارات و دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس وارد ایران می شود. بخشی از این ریزگردها که آسمان ایران، سوریه و عراق را نارنجی کرده، نتیجه سدسازی ترکیه روی دجله و فرات در طرح «گاپ» است. این کشور ساخت ۹۰ سد دیگر را روی ارس، دجله و فرات هم در ابر پروژه «دآپ» در دست تکمیل دارد که می تواند وضعیت کشورهای پایین دست این رودخانه را به مراتب سخت تر و خطرناکتر کند و مرگ بیشتری را در عراق و سوریه رقم بزند. همین مرزشناسی مخاطرات محیط زیستی باعث شد تا

امیر عبداللہیان می گوید که در گفت و گو و تبادل نظر بین او و هم تیان وی توافق شده تا یک هیات فنی کارشناسی متشکل از سازمان محیط زیست، وزارت امور خارجه و سایر نهادهای ذیربط کشور سرعاً اعزام آ کشور عراق و سوریه شوند تا به صورت میدانی و در تبادل نظر و همفکری با هم تیان خود، موضوع همکاری جمعی منطقه ای برای مقابله با ریزگردها در دستور کار پیگیری سریع قرار داده و راهکارهای مؤثر فوری را مورد بررسی قرار دهند. کارشناسان حوزه دیپلماسی آب و محیط زیست تأکید می کنند که لازم است کارشناسان اعزامی مخاطرات پروژه «دآپ» ترکیه، راهم برای عراق روشن کنند.

واکنش ترکیه

انتشار بخشی از اطلاعات درباره آثار مخرب محیط زیستی پروژه در دست تکمیل دآپ، توسط کارشناسان ایرانی به واکنش وزارت امور خارجه ترکیه منجر شد. وزارت امور خارجه ترکیه در این مسایل آبی ایران پر رنگ تر از گاپ باشد. از سوی دیگر ترکیه یکی از کشورهایی است که در غیاب معاهده های بین المللی الزام آوری بی مجابا سد می سازد و پاسخگوی سیاست هایش نیست. ایران قبل از تکمیل سدهای پروژه گاپ، در همایش بین المللی گرد و غبار (که در سال ۹۶ در محل سالن اجلاس سران با حضور کشورهای همسایه برگزار شد) تلاش کرد تا ترکیه را وادار به انعقاد برخی تعهدات در قبال کشورهای همسایه نکرد اما برای همکاری منطقه ای اعلام آمادگی

از سوی دیگر با دیوار کشی جلوی مهاجرت های محیط زیستی کشورهای همسایه به ترکیه را می گیرد. چون می داند که سدسازی روی دجله، فرات و ارس چه بر سر کشورهای پایین دست می آورد. ترکیه این تجربه را از هجوم آوارگان سوری به ترکیه دارد.

این کشور در پروژه دآپ سدسازی روی رودخانه «کورا» را هم در پیش دارد که روی کشورهای حوزه قفقاز تأثیر منفی می گذارد. بنابراین لازم است ایران با کشورهای حوزه قفقاز هم وارد گفت و گو شود.

به نظر می رسد که کارشناسان اعزامی به عراق بیش از هر چیزی باید این مساله را برای مسئولان عراقی روشن کنند که ادامه سلطه آبی ترکیه در منطقه به مرگ تعداد بیشتری شهروند عراقی و سوریه ای منجر می شود.

عربستان

صحرائ عربستان نقش اول را در ورود ریزگردها به ایران دارد. بعد از این کشور عراق قرار می گیرد. آن طور که امیر عبداللہیان خبر می دهد ایران و عراق به توافق رسیده اند تا وزیر امور خارجه عراق این موضوع را با هم تیان سعودی خود مورد پیگیری قرار دهد تا این کشور نیز در این ابتکار منطقه ای برای حل این معضل مشارکت و کمک کند.

همچنین در رایزنی های تلفنی وزیر امور خارجه کشورمان با هم تیان سوری، عراقی و کویتی، مقرر شد نشست مشترک منطقه ای تخصصی در این بسیاری شان برائثر ریزگردهای ناشی از سدسازی ترکیه روی دجله و فرات کم سو شده اند. از سوی دیگر بارها اثبات شده است که مخاطرات زیست محیطی منطقه ای اگر حل نشود، به خشونت و جنگ های داخلی و منطقه ای منجر می شود. مسئولان عراقی شاید ندانند اما ترکیه خوب می داند در حال انجام چه کاری است. از یک سو بین المللی به سر منزل مقصود نمی رسد.

که در فهرست آثار ملی ثبت شده و تعدادی از شاخص ترین آثار فهرست میراث جهانی یونسکو هم به ثبت رسیده است. این آثار ممکن است موقوفه بوده یا جزو املاک دستگناه و نهادهایی غیر از وزارت میراث فرهنگی باشند یا متعلق به اشخاص حقیقی باشند. تا اینجای کار مشکلی نیست، مشکل جایی بروز می کند که مالکان و بهره برداران به قوانین و ضوابط میراث فرهنگی تمکین نکنند یا از آنها سرپیچی کنند. تسلط میراث فرهنگی بر آثار تاریخی از این باب است که این آثار حاوی ارزش های تاریخی، فرهنگی و هنری است و این ارزش ها متعلق به همه مردم ایران است. و همین خاطر به آنها «آثار ملی» گفته می شود و قوانین و مقررات و ضوابط میراث فرهنگی، ناظر و متضمن حفظ این ارزش ها است. بنابراین در مقام بحث و تئوری مشکلی منصور نیست، اما در عمل و در اجرا، تعارضات و تناقضاتی در مدیریت این گونه آثار به وجود می آید. می توان به میدان نقش جهان یا آثار تاریخی دیگری که موقوفه اند، اشاره کرد. این آثار یک سو باید مطابق وقفنامه اداره شوند، وقفنامه ها برنامه مدیریت این آثار هستند و همه مسئولان مربوطه راجع به اداره املاک موقوفه در آنها پیش بینی شده و سازوکار اجرای آن هم تدارک دیده شده است، اما مقوله ارزش های آثار تاریخی یک مقوله مدرن است و در سیستم سنتی وقف یک مقوله مجهول است، یعنی سیستم وقف، نسبت به ارزش های تاریخی، فرهنگی، هنری و مفاهمی

طبق قانون قبلی عنوان شده که اغلب مستأجران در نقش جهان دارای حق کسب و پیشه هستند و مالک اگر بخواهد آنها را از حق کسب و پیشه بیرون کند باید حق کسب و پیشه را که تقریباً معادل یک سرفقلی می شود پرداخت کند که امکان پذیر نیست. این حق موجب شده اجاره ها بسیار کم و به طور مثال حدود سالانه ۵۰۰ هزار تومان باشد و جوابگو برای نگهداری آن نباشد.» وی می گوید: «باید بررسی کرد بودجه میراث فرهنگی که به صورت سالانه توسط مجلس برای حفظ و نگهداری اماکن میراثی تصویب می شود صرف چه کاری باید شود؟ اگر این املاک موقوفه میراثی است پس سهم اینها از بودجه دولت چیست؟ مالک با درآمد خودش توان حفظ و نگهداری ندارد پس باید دید سهم موقوفات چقدر است و میراث فرهنگی آمار دهد که چقدر از اعتبار خود را صرف اماکن میراثی وقتی می کند.»

این مسئول می گوید: «قانون غلط سال ۵۶ در سال ۷۶ اصلاح شده اما از آنجا که قانون عطف به ماسبق نمی شود، هم موجب ضربه زدن به موقوفات و هم مالکیت مردم شده است، به طوری که مستأجری که چند سال مستأجر ملکی بوده، دارای حق شده است و از طرفی اجاره ها هم بسیار اندک است.» وی می گوید: «تنها راه این است که نهادهای قضایی به ما کمک کنند تا اجاره ها تعدیل و واقعی شود و از طرفی بودجه های هم که دولت برای ساختمان های میراثی اختصاص می دهد، مشخص شود که سهم موقوفات از این اعتبارات چقدر است چون یک ریال هم از دارایی های که فراماندری ها و استناداری ها در استان ها که همه ساله برای حفظ و نگهداری اماکن میراثی تصویب می کنند به اداره اوقاف پرداخت نمی کنند و اداره میراث فرهنگی مشخص می کند که این اعتبار صرف چه کارهایی شود و معمولاً سهم موقوفات در این زمینه بسیار ناچیز است.»

مجموعه میدان نقش جهان متعلق به شهرداری اصفهان است. این میراث جهانی را اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری اصفهان اداره می کند. بازارهای اطراف میدان در اختیار اداره اوقاف اصفهان است و منابع مالی آن از طریق بودجه ملی، شهرداری اصفهان و افراد خصوصی تأمین می شود. این چندگانگی مدیریتی را باید یکی از دلایل شرایط نامناسب نگین گردشگری اصفهان دانست. آسیب های وارده به بناهای صقوی در این میدان آنقدر زیاد است که کارشناسان هشدار می دهند در صورت ادامه این شرایط، ساختار وجودی این بنای تاریخی به صورت جدی تهدید خواهد شد. «فریبا خطبخش»، مدیر پایگاه میراث جهانی میدان نقش جهان در گفت و گو با «ایران» می گوید: «باید فعالیت های مطالعاتی انجام می شد تا بحران ها در مجموعه میدان نقش جهان شامل آتش سوزی، تأسیسات بخصوص تأسیسات الکتریکال و مکانیکال مجموعه، فاضلاب و... شناسایی شود تا پس از آن، اجرایی شود.» وی با تأکید بر اینکه همه می دانند که میدان نقش جهان، مجموعه کوچکی نیست لذا اگر بخواهیم فقط عرصه خود میدان را در نظر بگیریم، وسعت زیادی برای کار در آن وجود دارد، ادامه می دهد: «تأسیسات برق این میدان شرایط خیلی خوبی ندارد و انجام این کارها نیازمند اعتبارهای سنگین است و اعتبار ۱ میلیاردی که سالانه از اعتبار پایگاه های ملی و جهانی به این مجموعه اختصاص می یابد نمی توان کار زیادی انجام داد.» خطبخش می گوید: «مرمت گنبد مسجد امام این مجموعه که از سال ۹۲ آغاز شده بود، سال جاری به پایان رسیده است، لذا این اعتبار کم باعث می شود پروژه هایی نظیر گنبد حدود ۱۰ سال به طول انجامد.»

میراث صقوی در میان اختلاف میراث فرهنگی و اوقاف فرو ریخت

وصیت واقف میدان نقش جهان روی زمین ماند

زهره توکلی
 خبرنگار

وی تصریح می کند: «البته ناگفته نماند که شهرداری هم یک سری اعتبارات برای این مجموعه در نظر گرفته است بنابراین تاجایی که امکان داشت توانستیم نورپردازی ها و سنگ فرش ها و... را انجام دهیم اما شرایط سطح بازارهای این مجموعه، بخصوص بازاری که تا مسجد جامع ادامه دارد، بحرانی بوده و علتش کمی اعتبار است. همچنین مجموعه میدان نقش جهان، مجموعه وقتی بوده ۲۲۳ مغازه آن موقوفی [کبر میرزا] صرام الدوله است که در رند نخست وقفنامه اشاره شده را مد آن باید برای مرمت و حفاظت این بنا هزینه شود ولی تاکنون اعتباری صرف مرمت نشده است.»

خطبخش می گوید: شاید مرمت بخشی از مجموعه نقش جهان، طی ۵ سال با اعتبار بسیار خوب انجام شود اما باید این را در نظر گرفت که بناهای تاریخی نیازمند مرمت و حفاظت دائمی و سالانه هستند. علاوه بر آنها باید اعتبار اضطراری داشته باشیم که در صورت بروز مشکل نظیر ریزش سقف بازار شیخ لطف اله که یک ماه قبل اتفاق افتاد، بتوان آنها را رفع کرد اما اعتبارها بسیار کم بوده و جوابگو نیست.» وی تصریح می کند: «بر آوردها نشان می دهد که با توجه به طرح هایی که برای اجرا داریم باید سالانه ۲۰ تا ۴۰ میلیارد تومان اعتبار به این مجموعه اختصاص باید در صورتی که حدود یک بیست و نعلق می گیرد.»

خطبخش می فراید: «فقط مرمت کامل مسجد امام، نیازمند ۲۰ تا ۳۰ میلیارد تومان اعتبار است اما با اعتبار سالانه موجود فقط می توان پروژه هایی نظیر گنبد مسجد امام را به پایان رساند و نمی توان هم زمان چندین پروژه را شروع کرد یا انجام داد.»

«فرهاد نظری» عضو کمیته میراث ناملموس آیسسکو در پاسخ به این سؤال که آیا این مدیریت چندگانه آثار تاریخی تعارض ایجاد می کند به «ایران» می گوید: «آثار تاریخی فراوانی داریم

سگ های ولگرد در کمین «عروس بوکان»

میش مرغ (عروس بوکان)، سنگین وزن ترین پرنده قادر به پرواز بوده و جمعیت آن در جهان بین ۶۰-۵۰ هزار فرد و در ایران نیز کمتر از ۲۰ فرد است. این جمعیت مولد در محدوده شهرستان بوکان و به طور عمده در محدوده پناهگاه دشت «سوتاو و حمامیان» در جنوب آذربایجان غربی زندگی می کنند. اوایل دهه ۹۰، محدوده زیستگاه توسط سازمان حفاظت محیط زیست، به عنوان پناهگاه حیات وحش انتخاب شده و در سال ۱۳۹۶ با تدوین طرح مدیریت حفاظت از میش مرغ ها با کمک دانشگاه ارومیه کار سازمان حفاظت محیط زیست قرار گرفت که تاکنون اقدامات مثبتی از طرف سازمان حفاظت محیط زیست برای مقابله با روند انقراض این پرنده انجام شده است. در سال ۱۳۹۹ برای اولین بار در تاریخ حفاظت از حیات وحش در کشور ما، یک میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان به هسته مرکزی زیستگاه تزریق شده و در پی آن نزدیک به ۲۴ هکتار زمین توسط سازمان حفاظت محیط زیست خریداری شد. در ابتدای سال ۱۳۹۹ نیز کانون گردشگران طبیعت ایران با حمایت مالی (دفتر کمک های کوچک سازمان ملل متحد SGP) و با هماهنگی سازمان حفاظت محیط زیست، اقداماتی را برای محافظت از میش مرغ ها در محدوده زیستگاه انجام داد که این اقدامات تحت عنوان پروژه حفاظت مشارکتی از میش مرغ، به جلب مشارکت جامعه محلی با یاری گرفتن از شوراهای روستا و امامان مساجد پرداخته است. در همین راستا جلساتی با کشاورزان و ذی نفعان برگزار شده و دانش بومی جامعه محلی برای حفاظت این گونه استفاده شد. با همکاری انجمن محلی «زینبائیان بوکان»، با کشاورزان و کمباین داران در محدوده زیستگاه و در فصل جوجه آوری که همزمان با درو گندم نیز بود، ارتباط برقرار کرده و با جلب حمایت و مشارکت آن ها، محصول ۵۵ قطعه زمین به مساحت ۱۰۵ هکتار برای حفاظت از میش مرغ ها، از سوی کشاورزان اهدا شد. واقعیت این است که میش مرغ ها، لابه لای اراضی گندم دیم تخم گذاری می کنند و از بد ماجرا فصل جوجه آوری آن ها همزمان با فصل درو محصول است. با درو گندم، دیگر جایی برای استتار جوجه مرغ ها باقی نمی ماند. بنابراین با اجرایی شدن بوبیش ۱۰۰ متر برای میش مرغ، گندم بخشی از اراضی کشاورزی به طور داوطلبانه از سوی کشاورزان درو نشد.

همچنین، ۵۰۵ هکتار از محصول گندم زمین های کشاورزی که به احتمال خیلی زیاد در آن ها جوجه مشاهده شده و یا پرنده بالغ به طور مستمر در رفت و آمد بود، خریداری گردید. همزمان به واسطه ارتباطات مناسب و همتی که در سازمان حفاظت محیط زیست کلید خورد، این سازمان در سال ۱۴۰۰، باوجود مشکلات مالی بسیار، با تأمین مبلغ ۵۰۰ میلیون تومان در محدوده پناهگاه موافقت کرده و محصول حدود ۲۰ هکتار زمین را خریداری کرد؛ اتفاقی کم سابقه در تاریخ حفاظت ایران که در این منطقه اجرایی شد. خوشبختانه در سال ۱۴۰۱ نیز با شروع فصل جوجه آوری این برنامه ادامه پیدا خواهد کرد. همچنین برای رصد موقعیت آشیانه میش مرغ ها، پیشنهاد بهره گیری از پهپاد های مجهز به دوربین های حرارتی را دادیم که خوشبختانه این ایده مورد استقبال «حسن اکبری» معاون محیط طبیعی سازمان قرار گرفت. در نتیجه قراردادی با یک شرکت دانش بنیان بسته شد تا سال جدید آشیانه میش مرغ ها به کمک این فناوری شناسایی شده و تا شعاع ۱۰۰ متری حاشیه آشیانه، محصول گندم خریداری شود. به علاوه سازمان حفاظت محیط زیست، در اواخر پاییز سال گذشته، اراضی خریداری شده را زیر کشت مستقیم گندم برد. این گندم ها درو نشده و بستر زیستگاهی و حمایتی مناسبی را برای میش مرغ ها فراهم می کند.

در حال حاضر بزرگترین معضل، قرار گرفتن مرکز دفن پسماند شهر بوکان در نزدیکی زیستگاه میش مرغ ها است که با وجود پیگیری های مستمر و تعیین مکانی جایگزین، از طرف بودجهرداری اجرایی نشده و اتفاقاً به مرکزی برای تجمع سگ های ولگرد تبدیل شده است. از این رو سال گذشته ۵۵ قلاهد سگ ولگرد توسط پروژه زنده گیری و به خارج از زیستگاه منتقل شد که این اقدامات برای حل این مشکل کافی نیست. تأسیس مرکز تکثیر و پرورش میش مرغ در بوکان و واردات تعدادی تخم و جوجه از کشورهای دیگر نیز در دستور کار قرار دارد تا با تزریق خون جدید، جلوی گرداب ژنتیکی گرفته شود. البته ما در کنار تمام این اقدامات، نیاز به مطالعات جدی تر در خصوص میش مرغ ها داریم. یکی از طرح ها و ایده های جدید نیز انجام مطالعات ژنتیک و همچنین نصب دریاب بر تعدادی از این پرنده است. خوشبختانه به واسطه اقدامات فرهنگی و اطلاع رسانی مناسب در بوکان نیز، اکثر مردم به میش مرغ ها علاقه مند شده و با وجود فرهنگ بالای مردم کردنشین، می توان به بقای این پرنده در حال انقراض امیدوار بود. چنانچه تمامی این اقدامات مستمر باشد، می توانیم نسبت به بقای میش مرغ ها در ایران خوشبین باشیم.

ایستاد - علی عزیزه علی آبادی» رئیس باغ ملی گیه شناسی ایران با اشاره به اینکه صدور مجوز ساخت ۲۲ برج ۳۸ طبقه با ساخت بیش از ۵۶۰۰ واحد مسکونی درست در جوار ضلع شمالی باغ گیه شناسی ملی ایران بدون در نظر گرفتن حقوق مکنتسبه این باغ، با قدمت بیش از ۵۴ ساله در این منطقه و زیرپا گذاشتن تمامی طرح های تفصیلی است، گفت: این ساخت و ساز مسیری خطرناک و فاجعه بار برای این میراث علمی، تخصصی، طبیعی و فرهنگی است.

تسئیم - مهدی زارع خورمیزی یک متخصص اکولوژی گفت: البته میمونی می تواند از طریق ورود میمون ها به شکل قاچاق به کشور وارد شود و با نگهداری آنها در خانه به انسان نیز منتقل شود.

ایلنا - احمد حمزه زاده» مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع

دستی آذربایجان شرقی از کشف سنگ نگاره های باستانی در شهرستان ورزقان خبر داد.

میراث آریا - پویا محمودیان معاون صنایع دستی کشور پیشنهاد تشکیل پژوهشکده هنرهای اسلامی در دانشگاه تربیت مدرس برای ارتقای هنرهای ایرانی - اسلامی در دیدار با رئیس دانشکده هنر و معماری این دانشگاه خبر داد.

ایستاد - امیر کریم زاده، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان سمنان گفت: ۶ اثر میراث فرهنگی استان در مسیر روند اداری برای ثبت جهانی است و با ثبت این آثار، شمار میراث ثبت جهانی استان به ۷ مورد می رسد.

بادا پشت

مهدی نبی بیان
 مدیر پروژه حفاظت
 مشارکتی از «میش مرغ»

خبر در خبر

